

Rosibel weet niet hoeveel soldaten zij heeft gedood

Rosibel (15) wijst naar een boom, vijftig meter verderop. „Zie je die mango daar hangen? Met dit geweer haal ik hem zo naar beneden. Vanaf hier schiet ik altijd raak.“

Eigenlijk heet ze Irma. „Maar iedereen noemt me Rosibel. Dat is mijn strijdnaam. Naar Irma luister ik al niet meer“, zegt ze.

Rosibel woont in een kamp in Guajula, in de noordelijke provincie Chalatenango in El Salvador. Ze schommelt heen en weer op een bankje in de gemeenschappelijke tent. Het geweer hangt op haar rug. Dat moet ze binnenkort inleveren, zegt ze. Rosibel kijkt uit over de heuvels waar ze vroeger vocht. „Ik ben blij dat de oorlog over is“, zegt ze. „Daar hebben we toch voor gevochten, dat El Salvador in vrede zou leven.“

Drie jaar was Irma toen de oorlog uitbrak. Ze woonde toen ook in het noorden, het gebied waar de oorlog het hevigst was. Zo lang ze zich kan herinneren, vielen er bommen om ons heen. „Toen ik zes jaar was, vloog er een vliegtuig heel laag over en gooide bommen op het plein, op de huizen. Ik was heel erg bang. Daarna kwamen er militairen. Ze doodden twee van mijn broertjes.“

Een week later pakte haar zusje een vrucht op van de straat. Het bleek geen vrucht te zijn, maar een handgranaat. Ze raakte een been en haar twee handen kwijt. Rosibel: „Toen besloten mijn ouders tegen het leger te vechten.“ Ze sloten zich aan bij het FMLN,

een groep verzetsstrijders die voornamelijk in het noorden en oosten van het land vochten. Irma ging mee. Vanaf dat moment heette ze Rosibel.

De eerste tijd hielp ze vooral met kleine karweitjes: het sjouwen van spullen, koken en het verzorgen van zieken en gewonden. Al snel kreeg ze zelf ook een geweer in handen als er gevechten uitbraken. Er bestonden voor haar slechts twee soorten mensen: 'wij' en 'de vijand'. Hoeveel solda-

Vrucht blijkt granaat

ten ze heeft gedood, weet ze niet. Ze kijkt strak voor zich uit. „Ze doodden ons ook.“

De guerrilla-strijders begonnen hun oorlog omdat ze werden onderdrukt door het leger en ook omdat bijna al het geld, het land en de fabrieken in El Salvador van veertien rijke families waren. Nu zijn er meer rijke mensen, maar het overgrote deel van de bevolking bestaat nog steeds uit arme boeren. Zij hebben vaak niet eens grond om mais te verbouwen. De strijd is nu over. Er is geen echte winnaar, maar het verzet en de regering besloten na twaalf jaar oorlog de wapens neer te leggen. In januari tekenden ze vredesakkoorden. Daarin belooft de rege-

ring onder andere iets aan de ongelijke verdeling van het land te doen. Om te voorkomen dat beide partijen elkaar weer in de haren vliegen, moeten ze allebei op bepaalde terreinen blijven.

Jorge is twaalf en woont in de hoofdstad San Salvador. Op zich vindt hij het 'tof' dat de oorlog voorbij is. Maar hij is bang dat zijn vader zijn baan kwijtraakt. „Hij zit in het leger en daar moet nu de helft van de mensen weg“, legt hij uit. „Die mensen zijn niet meer nodig, nu de oorlog voorbij is.“

Veel vertrouwen in de guerrillastrijders van het FMLN heeft hij niet. „Ze houden wapens achter, terwijl ze alles moeten inleveren. Ze kunnen zo weer beginnen.“ Telma Orellana heeft er wel vertrouwen in dat het vrede blijft. „Niemand wil meer oorlog“, zegt ze. Ze woont in San Jose las Flores, twintig kilometer van het kamp van Rosibel. Ook zij heeft de oorlog van dichtbij meegemaakt. Twaalf jaar geleden vluchtte ze met haar ouders naar Honduras, vanwege het geweld. „Daar moesten we in een kamp wonen. We mochten er niet uit, om het kamp stonden militairen om ons te bewaken.“ 's Nachts was het er vreselijk koud, herinnert ze zich. In 1986 keerde ze met een groep andere mensen terug naar El Salvador. „We wilden weer hier wonen. Dit is toch ons eigen land.“ Dit jaar is er veel veranderd, vindt Telma. „Er is geen strijd meer, we lopen zo de straat op. Nu hebben we echt onze vrijheid terug.“

Hilde Postma

Leeftijd maakte niets uit in El Salvador.

FOTO EPA